

Политики за финансова подкрепа на социалните предприятия ¹

Тенденции в застъпничеството относно социалното предприемачество на ниво Европейски съюз

Обстоятелство от съществено значение: През 2011 г. Съдът на Европейския съюз приема Решението „Paint Graphos“², с което утвърждава специфична регулаторна рамка за кооперациите. С него, Съдът признава, че по отношение на държавните помощи, във връзка с ограниченията, които им се налагат при достъпа до финансиране за собствената им дейност, кооперативните дружества не действат в привелигирирано фактическо и правно положение, в сравнение с дружествата със стопанска цел. В резултат на това мярката за данъчно предимство за кооперациите не би могла да се опише като даваща селективно предимство в тяхна полза. Съдът обосновава доводите си с характеристиките, присъщи на кооперациите от гледна точка на контрола, взаимоотношението с членовете им, което не е чисто търговско, и най-вече слабия достъп до капиталовите пазари и наложителната потребност да разчитат на собствените си средства, за да обезпечат развитието си.

Актуално: Колективен призив към Европейския съюз да предостави на предприятията с ограничена печалба (limited profitability enterprises) правно признаване и да осигури гаранции за лоялна конкуренция от страна на частните предприемачески инициативи на Мрежата за застъпничество за нестопански предприятия (Advocating for Non-Profit Enterprises)

„COVID кризата подчерта решаващата роля на организациите на социалната и солидарна икономика в осигуряването на необходимите грижи за населението. Ние сме основни играчи на европейския стълб на социалните права и допринасяме силно за европейската икономика, като същевременно укрепваме социалните връзки сред хората.

И все пак специфичните правни модели на предприятия с ограничена печалба все още не са признати от европейското законодателство. Тази концепция е определена в становище по собствена инициатива, прието от Европейския икономически и социален комитет през 2019 г. и е признато на международно ниво от ООН.

Следователно нашите структури са изправени пред нелоялна конкуренция спрямо предприятия със стопанска цел, породена от правните ни специфики: ние имаме различен подход към разпределението на печалбата и имаме по-високи ограничения за достъп до капитал, който ни е необходим, за да растем. Също така в някои страни имаме правни ограничения на предприятие, част от структурата и дейността на нестопанска организация, без да можем да се възползваме от предимствата на този статут.

...

Европейското и националните законодателства трябва по-ефективно да насърчават развитието на предприятия с ограничена печалба, като създават правна рамка и политики, гарантиращи справедливост, като същевременно защитават нашите основни ценности на солидарност, икономическа устойчивост и липса на стремеж към печалба в частен интерес.

Могат да бъдат предложени различни начини за включване на предприятия с ограничена печалба в европейското законодателство: включване на концепцията, когато се извърши следващото преразглеждане на правилата за услуги от общ икономически интерес, публикуване на тълкувателно съобщение относно разширяването на решението Paint Graphos, за да обхване предприятия с нестопанска цел, протокол, приложен към договора или изменение на член 54 от Договора за функциониране на Европейския съюз.“

Решенията на българските институции в подкрепа на социалните предприятия – какво, как, кога.

Предстоящо: Социалните предприятия и предприемачество в Оперативна програма Развитие на човешките ресурси за новия програмен период (ОПРЧР) 2020 – 2027 (вариант към 28.10.2020, изпратен към Европейската комисия:)

„...Очертава се необходимост от подкрепа за социалните предприятия в използване на новите технологии и подобряване на цифровите умения, оборудване за работните места, осигуряване на достъп до пазари и до финансиране, както и осигуряване на качествена работна сила ..“ – стр. 9 от проекта на ОП Развитие на човешките ресурси 2020-2027

Подкрепа за социални предприятия и предприемачество е предвидена в Специфична цел 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост на всички лица, търсещи работа, и по-специално на младите хора и дългосрочно безработните, както и на неактивните лица, като се поощрява самостоятелната заетост и социалната икономика“ на Приоритет 1 на ОПРЧР за следващия програмен период „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“. Анализът на заложените в проекта дейности показва следното:

- Дейности в подкрепа на социалните предприятия са предвидени по Цел „Подкрепа за развитие на социалните предприятия, вкл. и на дигитални умения на работещите в тях“ (стр. 42 от проекта), но въпреки това, социалните предприятия като такива не са предвидени сред специфичните целеви групи на тази Цел, както са например местните инициативни групи.

- Социалните предприятия са част и от мерките в рамките на Подходът „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР), приложим на територията на избрани местни инициативни групи, при условие че финансираните операции са част от мерките на техните многофондови стратегии за ВОМР, одобрени за финансиране от ПРЧР 2021-2027 чрез процедура за подбор на национално ниво и отчитащи местни специфики. По тази специфична цел ОПРЧР може да подкрепи мерки за ИТИ и ВОМР, насочени към:

- ... Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика с цел създаване на условия за устойчива заетост на силно уязвими групи и изпълнение на социално-значими дейности.

- Създаване на партньорства и мрежи, клъстери в социалната икономика.

- Подкрепа за провеждане на обучения на служителите и работниците в социалните предприятия; валидиране на придобитите умения на работното място в социалното предприятие (особено за лица с увреждания) с цел интегриране на пазара на труда

- Стимулиране формите на сътрудничество между социалните предприятия за споделено производство и разпространение на продукти. Подкрепа на дейности за повишаване информираността, разпознаваемостта на продуктите на социални предприятия на пазара.

- Подкрепа за самостоятелна заетост, вкл. в областта на социалната икономика: а. мерки за стимулиране на предприемачеството на желаещи да стартират стопанска дейност, развитие и преценка на бизнес идеи, обучения за предприемачески умения, подкрепа за регистрация на бизнес дейности; б. мерки за развитие на умения в областта на социалното предприемачество, в т.ч. за безработни и младежи; с. мерки за подкрепа и развитие на започналите дейност начинаещи предприемачи; д. достъп до финансиране за стартиращи предприемачи; е. специфична подкрепа за самостоятелна заетост на младежи и други групи в неравностойно положение на пазара на труда ф. подкрепа за социално предприемачество.

Общо са заложили 14 024 082 евро за подпомагане на социалната икономика и социалните предприятия в рамките на специфична цел 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост на всички лица, търсещи работа, и по-специално на младите хора и дългосрочно безработните, както и на неактивните лица, като се поощрява самостоятелната заетост и социалната икономика“ на Приоритет 1 на ОПРЧР за следващия програмен период „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“.

План за възстановяване и устойчивост на Република България

В края на октомври правителството представи Проект на План за възстановяване и устойчивост на Република България - октомври 2020 г. Като основна цел на Плана е посочено „икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията,“ а в дългосрочен план „конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските“ и полагане на „основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка.“³

Съгласно изискванията на ЕК, планът на България трябва да адресира специфичните за държавата препоръки по линия на европейския семестър за 2020 г. и 2019 г., да съдържа елементи на реформи и да води до икономически растеж. Препоръчва се да се приоритизират инвестиционни проекти с по-висока проектна готовност с оглед времевите хоризонти на Механизма, да създават работни места и укрепват икономическата и социална устойчивост на държавата членка и териториалното сближаване. Ефективният принос за екологичния и цифровия преход също е предварително условие за положителна оценка, като към момента се предвижда минимум 37% от разходите в плановете да бъдат насочени към зелени инвестиции, а 20% – към дигитализация.

По отношение на развитието на социалната икономика е предвидено следното в Плана (стр. 49)

„Подкрепа на социалната икономика

Ще бъде осигурена подкрепа за стартиращи и съществуващи социални предприятия, както и за субектите на социалната икономика чрез създаване на фокус-точки за насърчаване, промотиране, консултиране и съдействие за стартиране и развитие на социално предприемачество, подпомагане дигитализацията на (производствените) процеси на субектите на социалната и солидарна икономика, вкл. и в областта на зелената икономика. Общият планиран ресурс е 21.5 млн. лв. с период на изпълнение 2021 – 2024 г.“

Актуално: Може да се включите в обществената консултация, инициирана от Български център за нестопанско право относно Плана за възстановяване и устойчивост и да дадете вашата обратна връзка, конкретни предложения и идеи или да представите вашето становище на Портала за обществени консултации: <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5572>

¹Настоящият материал е подготвен от екип на Български център за нестопанско право, Павлета Алексиева, Програмен директор и Захари Янков, Правен консултант.

² С-78/08 - Paint Graphos e.a. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=109241&doclang=EN>

³ <https://www.nextgeneration.bg/#modal-two>

